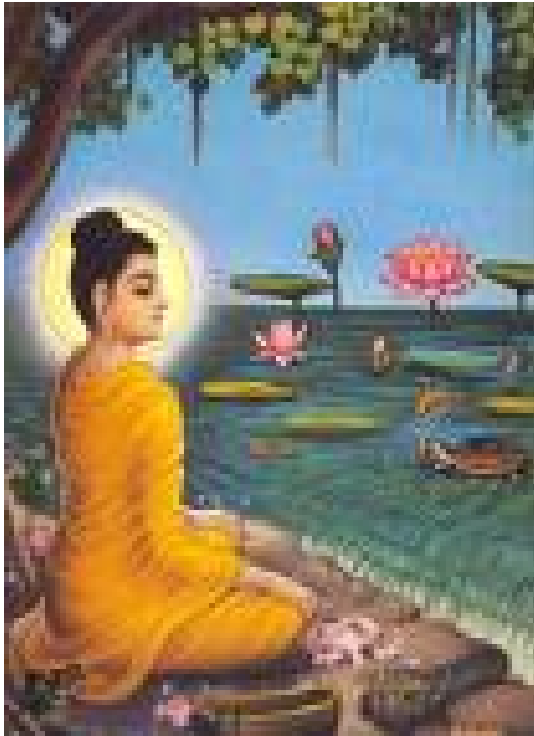

H c a đ o Ph t không có nghĩa là vui đùa m t cách vô t , không ph i là không cho cái gì là quan tr ng

Đ nh nghĩa

H là vui hay mu n nói cho đ là tùy h : vui theo, cùng vui v i ng i khác. Ph n nghĩa c a h là (bu n phi n).

X là b , không ch p, không ghi gi trong lòng. Ph n nghĩa c a x là c ch p.

H x là hai h nh lành, có hai nghĩa, hai ph m vi, nh ng th ng ng i ta hay nói chung v i nhau, vì chúng nó có t ng quan m t thi t, làm nhân làm qu cho nhau.

Trong m t t ng b c th p thì x làm nhân cho h , nghĩa là mu n vui theo v i ng i, mu n làm cho ng i vui, thì tr c tiên mình ph i đ ng ch p, ph i x b nh ng đi u ngang trái, nh ng đi u thi t thời s nh c mà ng i khác đã làm cho ta. N u ta ch a có th b qua nh ng đi u y đ c thì không th nào ta vui đ c và làm cho ng i khác vui đ c.

Nh ng trong m t t ng b c cao h n, h cũng c n ph i x. N u ch p ch t cái h y, cho nó là n c thang cu i. cùng mà không r i nó đ ti n lên n a, thì cái h y r t đ tr thành u.

1. Tánh ch t c a h x trong đ o Ph t

H c a đ o Ph t không có nghĩa là vui đùa m t cách vô t , không ph i là không cho cái gì là quan tr ng, không ph i là "ph t qua" t t c , đ đ c vui c i m t cách ào t, sôi n i "r i ngày mai ra sao thì ra". H đây không ph i là buông th cối lòng đ vui theo nh ng c nh đ c i c i, cũng không ph i là tán thành, tùy h đ cho ng i ta làm qu y, làm ác.

H c a đ o Ph t là vui theo nh ng đi u chân thi n, m ; là vui vì th y ng i khác t o nhân lành, đ c qu t t; là vui vì mình làm cho ng i và chúng sanh đ c vui. Cái vui y đây phát sanh t lòng t bi, bình-đ ng, ch không ph i là vì m t lý do ích k nào khác, cái vui bao la r ng n toàn thi n, có tánh cách gi i thoát, thanh t nh, ch không ph i h p hoi, thi n c n. Cái x y đây cũng không ph i ch là s tha th , khoan dung đ i v i nh ng ai đã làm ta đau kh ; không ph i ch là s v t b ra kh i lòng ta nh ng b c b i, xót đau mà ng i khác đã gieo vào lòng ta; không ph i ch là b qua nh ng gì trái tai gai m t đ i v i ta. X y đây có tánh cách tuy t đ i, nghĩa là b ra ngoài t t c , không ch p tr c m t cái gì, dù là v t ch t hay tinh th n, dù là x u xa hay t t đ p, dù là đ a v phạm phu hay đã ch ng đ c qu thánh. N u còn ch p tr c n m gi m t cái gì là còn cái ngã, mà còn cái ngã là còn t t c , nghĩa là còn ch a gi i thoát.

Nói nh th không có nghĩa là ng i tu hành ph i nh m m t b t tại đ không th y, không nghe gì c ; không ph i là đ ng đ ng tr c m i s m i v t nh đá, nh g , không ph i là không làm gì c , đ ng khoanh tay nh t ng đá-Không! ng i theo h nh X v n th y, v n nghe, nh ng không đ m s c, mê thanh, không đ cho mình v ng v n vào cái th y cái nghe y; ng i theo h nh X v n làm vi c, làm vi c nhi u h n ai c , nh ng v n không th y mình có làm gì c , nh t là khi làm đ c nh ng vi c có k t qu t t đ p.

2. Công năng của H x

Nếu đem so sánh với tánh nhàn nhàn thì H x còn cao hơn một bậc. Tánh nhàn nhàn làm cho ta không phát ra nóng giận, bực tức, làm cho ta có sự chấp thủ đang nhàn nhàn, đau xót rồi; nó cần ngăn cái x không cho phát ra. Còn tánh H x làm cho lòng ta như nhàn thản phát ra cái vui hân nhiên trong sáng. Nhàn nhàn như người đang gánh một gánh nặng, phải luôn luôn cố gắng đi cho đến đích. H x như người đã trút hết gánh nặng, thân xác nhàn nhàn, tâm hân khoan khoái, vui vẻ, không bận tâm với một điều gì nữa. Nhàn nhàn như người đi uống nước, luôn luôn phải đi phòng, lao tâm khổ trí, để cho nó khỏi phá phách. H x như người có người hay đã thu, có thể thảnh thơi ngao du đây đó, mà không cần chú ý đến con vật mình đang cưỡi.

Do đó, người có tánh H x, bao giờ nét mặt cũng vui tươi, người luôn luôn nở rộ trên môi, tâm hân sáng sủa, phóng khoáng như mặt gian phòng rộng, mà tất cả các cửa đều mở toang cho ánh sáng không khí tràn vào. Người H x luôn luôn được cảm nhận và được tiếp đón rộng rãi khắp nơi, vì đã gây được tín nhiệm và đem không khí hòa vui đến cho mọi người.

Riêng với mình, người có tánh H x không bao giờ bị phiền não quấy nhiễu, không có thù địch ngăn ngại, được nhiều duyên cho nên đời này được sống thọ và mau chóng được B.

3. Giảng H x của Đức Bồ n Sĩ Thích Ca

Hình như Đức Bồ n-s đã được người đi sau tìm thấy trong các pho tượng với nét cười hiền hòa, thanh thoát trên môi. Người này tượng trưng cho lòng từ bi, h x của Ngài. Một pho tượng không có được nét cười cũng như không có được đôi mắt tượng trưng cho trí tuệ, pho tượng này chắc hẳn là tượng Đức Bồ n Sĩ Thích Ca, vì nó thiếu một như người đức tánh căn bản cần thiết đã đưa Ngài lên đạo Phật, và đã làm cho người đi sau phân biệt được Ngài với các vị Giáo chủ khác.

Vật vật chết, Đức Phật trước khi xuất gia đã hoan hỷ với mọi người quý báu như ngọc mà người phạm phu ít có thể có được: ngai vàng, điện các, ăn ngon, mặc đẹp, ngọc ngà, châu báu, vợ đẹp, con ngoan...

V tình th n, Ngài x b t t c nh ng gì x u xa mà con ng i có th có, do vô minh, di truy n, t p quán, nghi p báo gây nên. Ngài b qua t t c nh ng ác ý và hành đ ng nhi u h i Ngài, c a b n Đ bà đ t đa, A xà th , chàng Vô não, cô gái ngo i đ o đ n b ng vu oan cho Ngài... Ngài đã không ch p nh t, bu n phi n, mà còn th ng xót t đ cho h .

Ngài x b luôn t t c nh ng k t qu t t đ p mà Ngài đã thành t u, làm t t c m i vi c quý báu trên đ i mà v n t th y không làm gì c . Ngài hoan h b đ n, b đ n cho đ n khi không còn gì đ b n a. Ngài b ra, b ra t t c , v i m t n c i trên môi, m t n i thanh thoát trong lòng. Ngài vui cái vui c a ng i khác, vui nh cái vui c a ng i m khi th y con nh b p b nói nh ng ti ng đ u tiên, hay b c nh ng b c ch p ch ng. Cái vui c a Ngài không phân bi t thân s , không có t ng b c cao th p, thoát ra ngoài vòng b , th , bao gi cũng h n nhiên trong sáng. N i vui y đã đ c th hi n trong n c i b t t n trên đôi môi nh ng pho t ng c a Ngài, và đã làm cho t t c Ph t-giáo-đ trên th gi i c m m n, kính yêu.

4. Ng i Ph t t ph i đ ng tánh H x nh th nào trong đ i s ng h ng ngày?

Tr c tiên trong ph m vi th p nh t, ng i Ph t t ph i t p tánh khoan hòa đ l ng, bi t tha th nh ng l i m c a ng i chung quanh. Đ ng ghi vào lòng, đ ng ch p n nh ng l i nói, c ch , hành đ ng không đ p đ c a ng i khác đ i v i ta. Hãy nghĩ r ng đó là nh ng đ i u s xu t vì vô tình hay v ng v mà ra. N u ta có b ng ch ng v lòng x u xa, đ c ác c a ng i mu n h i ta đ n a thì cũng nên t nh r ng nh ng ng i y đáng th ng h n đáng trách, vì h thi u sáng su t, thi u căn lành; và s thi u th n y s đ m l i cho đ i h nhi u đau kh l m r i ta không nên làm cho h đau kh h n n a. N u ta ôm p nh ng n i b c t c oán thù thì ta ch t o cho ta thêm nhi u đau kh , nh ta b b n trúng mũi tên đ c mà không ch u rút ra. Ta s m t ăn m t ng , m t thì gi , m t bình tĩnh trong công vi c làm ăn, tu h c. Ta s ung đ c đ i ta m t cách kh đ i, vô ích; và ung đ c luôn c gia đình, xã h i trong y ta đang s ng n a.

Ti n lên m t t ng cao h n, ta ph i t p bi n đ n tánh thù ghét ra thành tánh hoan h . Th y ng i khác thành công, ta không ghen ghét, dù đó là k đã làm cho ta đau kh ! Trái l i, ta còn vui m ng v i h , hoan h tán thán s thành công c a h , nh t là khi s thành công y ti n v n o thi n, h ng đ n m c đích gi i thoát.

Ti n lên m t t ng cao h n n a, ta ph i t p x b nh ng gì ta quý báu dù v t ch t hay tinh th n. Có b b t hành lý n ng n , ta m i đi xa đ c, m i lên cao đ c. N u ta ôm gi m t cái gì, thì cái y ch làm v ng chân ta, níu ta l i. Trong đ i, ta th ng th y nh ng ng i giàu có bao nhiêu, ch c ph n bao nhiêu, l i b n b u, v ng v n b y nhiều, nh chim v ng ph i l i, càng

g càng m c thêm.

V ph ng di n tu hành cũng th , nh ng ng i ch ng đ c qu n y qu n y khác mà ch p ch t qu y th a m n v i s thành công c a mình, nh ng ng i c ch p nh th , không bao gi ti n đ c xa. Cho nên ng i Ph t t ph i t p x d n, x t t c . Con t m s dĩ thành b m bay l n đó đây, vì nó đã r i b cái kén, dù đó là m t cái kén b ng t vàng óng ánh, m áp, đ p đ m n màng vô cùng. Cùng m t nghĩa y, Đ c Ph t có d y: "Ni m mà không ch p có ni m m i là ni m, hành mà không ch p có hành m i là hành, nói mà không ch p có nói m i là nói, tu mà không ch p có tu m i là tu" (Kinh 42 ch ng).

Nh ng x mà bu n r u thì t t h n là đ ng x . Xã không ph i là m t s hy sinh th ng làm cho ng i hy sinh ph i đau kh . X mà còn ti c nu i, còn than th cho cái mà mình đã b đi, x v i b m t bu n r u, than khóc nh k đi đ a đám ma, x nh th nào có ích gì?

X ph i đi đôi v i h . Ph i x v i v m t hân hoan, vui m ng nh ng i tù khi tháo g xi ng xích. Ta sung s ng, vui m ng vì th y mình nh nhàng, khoan khoái h n tr c. X là m t c ch tháo g đ đ c gi i thoát, cho nên ta vui m ng; ch không ph i là m t s trối bu c mà ph i khóc than.

Phát tri n đ c tánh h x nh th , t c là đ ng tánh h x c a Ph t mà ta đã s n có, tr ng thái ti m tàng trong ta.